

К 374/П 41

120000868080

50 ГОДИНИ

НАРОДНО
ЧИТАЛИЩЕ

„ЗАХАРИ
СТОЯНОВ“
РУСЕ

K 374/1744

ЮБИЛЕЕН КОМИТЕТ
И УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ
НА НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ
„ЗАХАРИ СТОЯНОВ“-РУСЕ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868080

50
ГОДИНИ
НАРОДНО
ЧИТАЛИЩЕ
„ЗАХАРИ
СТОЯНОВ“
РУСЕ

"БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ И НАРОДНОТО
ПРАВИТЕЛСТВО ВИНАГИ ВИСОКО СА ОЦЕНЯВАЛИ
РОЛЯТА НА НАРОДНИТЕ ЧИТАЛИЩА КАТО ОГНИЩА НА
ЗДРАВА НАРОДНА КУЛТУРА И СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПРОСВЕТА"

ТОДОР ЖИВКОВ

УСТРЕМЕНО КЪМ
УТРЕШНИЯ ДЕН НА
СОЦИАЛИСТИЧЕСКА
БЪЛГАРИЯ

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ

„ЗАХАРИ
СТОЯНОВ“

НА

50 ГОДИНИ

J. Trnka

1850 - 1889

1917 година! Година на революционни промени, година, дала на света светлото утро на бъдния ден на социализма, година, преобразила съзнанието на милионите трудови хора с установяването на първата в света власт на работниците и селяните в необятната руска земя!

През същата тази година, в навечерието на грандиозните събития, русенският свещеник Христо К. Попов от Гирдапска енория основава читалище, което наименова "Свети Климент Охридски". В ръкописния устав се записва, че основната задача е да се работи преди всичко "за нравственото възпитание на хората в духа на християнската религия". Тази инициатива, интересна на своето време, но и дълбоко наивна по съдържанието и смисъла си, твърде скоро е прекратена. След продължителна преписка за регистрирането на читалището през 1919 г. митрополитът на Доростолска и Червенска епархия Михаил санкционира свещеника и му обръща внимание за неуместното участие на духовните лица в светски дела.

Отминават годините на управлението на Русенската комуна, на борбите на трудовите маси, на партията и нейните съюзници срещу настъплението на фашизма и реакцията в града.

През време на управлението на Русенската комуна започва застрояването и заселването на местата в днешния квартал "Здравец". В тихите неделни вечери на околните поляни се събират трудовите хора да се повеселят, да общуват помежду си. Често звучи кавалът на Борис "Дългия", оглася околността пискунът на Петко "Мъчи гайда", свири хармониката на Драгни. Душата на кварталните увеселения, на забавите и вечеринките, на срещите и подготовката на кварталния футболен отбор е инвалида Марин Николов – един човек, отдаден на своите идеи, на бедните хора от квартала.

Виждайки подема на културния живот сред населението от Гирдапска енория, свещеник Христо

Марин Николов,
библиотекар на
възстановеното
в 1944 г. читалище.

К. Попов възобновява своята отколешна мечта – да изгради читалище, което да разпространява религиозните идеи сред трудовите маси. И той успява. Ръководеното от него християнско братство "Свети Възкресение Христово" през 1937г. създава едноименното читалище. За негов председател е избран Христо К. Попов, а в ръководството му влизат железничарят Иван Момчилов, Михаил Каракашев от книжарница "Кула", бръснарят Русин Ботев и още три деятелки, чиито имена не са запазени.

Дейността на читалището се изразява главно в организирането на сказки с религиозно съдържание, в разпространение на подходяща литература сред хората от квартала. Читалището разполага с помещение – салон с 50 места и библиотека. След няколкогодишна разнообразна и упорита работа читалището става и член на Съюза на читалищата в България.

Преодоляването на лявосектантския курс в Партията след бележитата реч на Георги Димитров пред Седмия конгрес на Коминтерна насочва усилията на Русенската партийна организация и РМС към укрепване на връзките им с трудещите се, за навлизането във всички масови легални организации, към търсенето на нови форми за работа сред хората. Особено внимание се отделя на работата с най-популярните народни културни институти – читалищата.

Младежите от създадения в квартал "Здравец" през 1935-1936 г. оркестър и от спортния клуб са притеснени от мерките на финансовото управление на общината, което облага с данък приходите от всякакъв род дейности. Единствено читалищните мероприятия са освободени от данъци. По указание на РМС представители на клуба и на оркестъра се срещат с читалищното ръководство и успяват да уговорят условията за преминаването им към "попското читалище". Изрично е уточнено, че инвентарът им ще се съхранява в читалищните помещения, които ще им се предоставят за различни културни изяви, а приходите от тях ще се използват само за младежите от квартала. Членове на читалището стават такива прогресивни работници и ремсисти, като Димитър Йосифов, Христо Ангелов, Кирил Григоров, Васил Ангелов, Стефан димитров, Дамян Йосифов, Ангел Ангелов, Йордан Йосифов, Димитър Хараламбиев, Гроздан Ангелов и още много дурги.

1. Изпълнение на читалищния оркестър в салона на бившата фабрика "Папаринов", 1937-1938 г.

В продължение на няколко години, въпреки строгия полицейски и свещенически надзор се осъществяват редица инициативи сред трудещите се от квартала. Под звуците на оркестъра, който през лятото свири на открито, а през зимата в читалищния салон, в девическата гимназия, в бившата фабрика "Папаринов", или около футболното игрище упорито се работи сред масите. Разяснява се истината от заплахата на надигания се фашизъм, за опасността от въвлечането на България в ужасите на войната.

1941 година! В нелегалност преминават много от партийните и ремсовите функционери, други са арестувани и интернирани, значителна част от младежите са мобилизирани в армията. Културната дейност, която е осъществявана по тяхна инициатива в квартала, замира. Другата, на религиозното ръководство, не се приема добре от хората в района и не след дълго време за читалището се споменава само в отчетните документи.

Победата на Деветосептемврийската социалистическа революция вдъхна нов живот на читалищната дейност в квартал "Здравец". Първи районен комитет на БРП /к/ изпраща за организатор на младежта от квартала политзатворника Димитър Максимов. По негова инициатива в неделното утро на 8 октомври 1944 година се свиква събрание. Обсъжда се въпросът за читалището и дейността му. Поканено е да присъствава и старото ръководство, но то не се явява. Предложенията на трудещите се силят едно след друго - за ново име и ново ръководство, за възстановяване на оркестъра и на футболния отбор, за развиване на нови дейности. Единодушно се приема читалището да се преименува на "Възраждане" и с голямо въодушевление е избрано новото му ръководство: Димитър Максимов - председател, Христо Ангелов, който води учредителния протокол - секретар, Захари Атанасов - касиер, домакин е Еню Пашкунов, а за първи библиотекар е определен

стариият деятел Марин Николов. Обявява се откриването на подписка за събиране на средства за построяване на читалищна сграда и за закупуване на книги.

Христо Ан. Ангелов, един от учредителите на социалистическото читалище и негов дългогодишен председател.

ЧЛЕНОВЕ-УЧРЕДИТЕЛИ НА НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ
"ВЪЗРАЖДАНЕ" НА 8 ОКТОМВРИ 1944 ГОД.

1. Димитър Ст. Максимов	8. Тодор Д. Крушовски
2. Панайот Хр. Атанасов	9. Данка Цонева
3. Захари Дим. Атанасов	10. Иван Г. Лачев
4. Тонка Ц. Михайлова	11. Богдан Т. Богданов
5. Марин Николов Митев	12. Никола Д. Грозев
6. Никола Георгиев	13. Еню Пашкунов
7. Марийка Иванова	14. Христо Ан. Ангелов

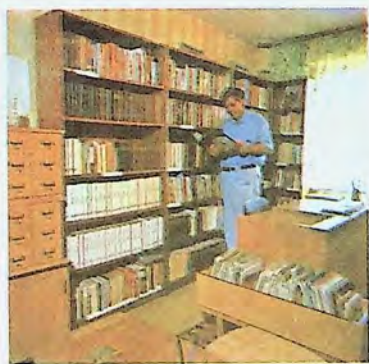
Началото на библиотечната дейност на читалище "Възраждане" поставят подарените от Димитър Максимов и от ремсистерите над 200 тома прогресивна литература. Скоро в клуба засвирва конфискуван радиоапарат, а младежите не след дълго включват към него и един допълнителен високоговорител, който поставят на площада.

Читалището заработва. Заработва, въпреки, че още няколко месеца то официално не е регистрирано от Околийския читалищен съвет. По силата на нормативните изисквания на тогавашния "Закон за народните читалища", то още няма необходимия минимум брой членове и набрани средства, няма собствена сграда. Затова читалищното ръководство организира последователно две акции в квартала и само в няколко дни от жителите му и от трудовите колективи от района постъпват няколко хиляди лева, десетки книги, записват се нови членове. С помощта на съветската военна комендатура се решава и въпросът с базата. Делегация на Управителния съвет посещава коменданта полк. Рудин и получава разрешение да се демонтират две дървени бараки от доставените военни камиони пренася материалите в квартала. През пролетта и лятото на 1945 год. читалището получава своята първа, макар и скромна сграда. Закупува се радиограмофон, зачестяват младежките увеселения, събранията, сказките.

1954 г. Членовете на читалище "Виктор Юго"

Разширяването на читалищната дейност и привличането на все повече младежи през 1951 год. отново поставя с острота въпроса за базата. И отново читалищната инициатива среща подкрепата на трудещите се от квартала, на работниците от предприятията. По читалищната сметка в Инвестиционната банка са вложени над 250 х.лв., а с помощта на инж. василев от близката електрическа подстанция безвъзмездно са предоставени тухли и дървени греди. Закупува се дограма, намерени са майстори-зидари и през 1952 год. сградата е построена. Новият читалищен дом е открит в навечерието на 150 годишнината от рождението на бележития френски писател Виктор Юго и читалището приема неговото име за свой патрон. Изгражда се танцов състав, прожектират се филми, изнасят се многобройни сказки, възстановен е оркестъра, библиотеката увеличава неколккратно фонда си.

Във филиала на
читалището в
ЖК "Здравец-Изток"

Обновяването на квартал "Здравец" и изграждането на едноименния кинотеатър даде възможност читалището да намери своя нов дом. По предложение на тогавашния Градски съвет за изкуство и култура – Русе през 1971 година то е преименувано

"Захари Стоянов". Стремехът на читалищните дейци за още по-пълно задоволяване на културните потребности на вече над 50 хилядния жилищен комплекс среща подкрепата на общинските ръководства и през 1983 г. то получава нова база на филиал на някои дейности в района на новоизградения комплекс "Здравец-Изток".

Библиотекарката Елена Петкова обслужва многобройните читатели.

Онова, което особено отличава дейността на народното читалище "Захари Стоянов", е търсенето на нови, нетрадиционни форми за работа, в нейното изнасяне извън читалищната сграда, при хората на работната им площадка, по местоживееето им, в училищните стаи. Тези дейности утвърждават читалищното име, получават признателността и любовта на съкварталците.

Някогашните 200 тома на читалищната библиотека днес надминават цифрата 41 000. Нейни активни читатели са повече от 3200 жители не само на района, а и от целия град. Дългогодишните библиотекарки Мария Стоева и Елена Петкова и младата им колежка Мариана Донева упорито работят по почина "Читател от всеки дом". Организиран са

4 подвижни библиотеки - в ЦДГ "Девети май", "Зоя" и "д-р Мара Малеева" и на кораба "Захари Стоянов".

В чудния свят на приказките и книгите. Детският отдел на читалищната библиотека.

Осъщественият книгонос по домовете на възрастните читатели печели нови приятели на читалищното дело, на хубавата книга. По всички показатели библиотеката е водеща не само в града, но и в рамките на Русенския регион, многократно е обявявана за първенец в различни прегледи и съревнования на Териториалната библиотечна система

Читалнята към библиотеката предлага творческо развитие

Изпълнение на вокалната група "Пламъче".

и на ОД "Библиотеки". Трудно е да се разкаже за незабравимите и вълнуващи мигове от срещите с видните представители на българската литература, Драгомир Асенов, Георги Струмски, Иван Аржентински, Лиляна Михайлова, Катя Воденичарова, Салис Таджер, Богдан Глогински, да се пресъздаде творческия дух и атмосфера, обхванала аудиторията и гостите на читалището.

Кръжокът по
художествено
слово с
ръководител
Димитър Йорданов

Едни от всепризнатите любимци на русенската публика са малките изпълнители от вокалната група "Пламъче" с ръководител Маргарита Семерджиева, лауреати на VI-я републикански фестивал на художествената самодейност и носители на бронзов медал. Заедно със състава за художествено слово, под ръководството на Димитър Йорданов, те са чести гости на работническите колективи от квартала, на подиумите в различни общоградски изяви и кон-

Лауреатката на
Десетия конкурс
"млад музикант"
в гр. Чирпан
Дора Кръстева.

церти. Рецитаторите също стават лауреати на VI-я фестивал, като извоюват сребърни медали, а през 1986 година са удостоени и със званието "Отличник" на окръжния преглед "Театрална сцена - Русе '86".

С развитието на движението "Знаме на мира", едно от най-хубавите начинания в живота на читалище "Захари Стоянов" става образуването на балетния състав със сегашния му ръководител Венета Антонова. Постановката "Градът на приказките" и изпълненията на малките балерини само в продължение на две години посещават всички по-крупни сцени в окръга.

В час по пиано.
Мадлен Дълбокова
с нейна ученичка.

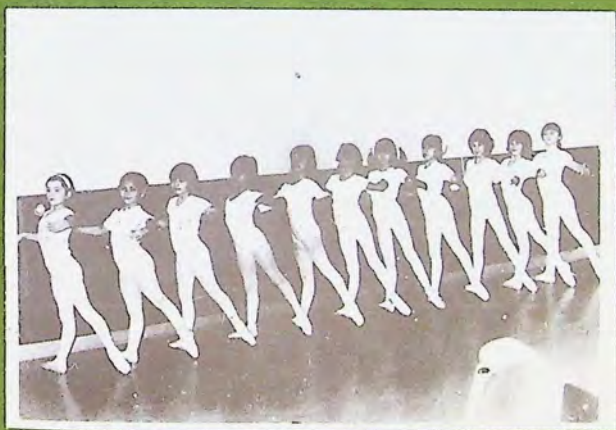
Първо в страната читалище "Захари Стоянов" откликва на призива на XXIII сесия на Генералната асамблея на ЮНЕСКО и през юбилейната 1987 година създава към читалището есперантисткия клуб "Култура".

Въпреки оскъдната техника и малките помещения, всяка година пред вратите на читалищния фотокръжок се трупат многобройни любители на това трудно изкуство – художествената фотография. Под ръководството на Мария Теофилова фотосите на неговите участници често могат да се видят в различни изложби и по страниците на местния вестник "Дунавска правда".

В периодичния печат често печатат стихове на членовете на литературния кръжок, чийто ръководител Веселин Тачев е добре познат, като публицист и писател. Произведенията на малките литератори участвуват в много конкурси и са носители на най-различни награди.

Кръжокът по изобразително изкуство, воден от младия художник Димитър Атанасов, функционира едва от 1986 год., но привлича с не по-малка сила любителите на живописа от квартала. Все повече са младите сърца, заплениени от чудния свят на красотата и багрите, от четката и палитрата.

Преди 25 години читалищното ръководство привлече за преподавател по акордеон музиканта Иван Чокоев, с 15-20 ученика, а сега, при започването на новата 1987/88 година в Обединената школа по изкуствата на читалище "Захари Стоянов" се обучават над 270 деца. Упоритата работа на 17 педагози, под ръководството на Мадлен Дълбокова дава богати плодове. На изключително високо ниво преминават традиционните новогодишни и пролетни концерти. На десетия конкурс "Млад музикант" в гр. Чирпан през 1987 година Дора Кръстева спечели първа награда, Виолета Великова и Розита Минчева са втори, с грамоти се завръщат Евгени Кралев и Галина Неделчева. Висока оценка за изпълненията си получават Пламен Димитров, Дора Кръстева, Анета Георгиева, Нели Божидарова от прегледа на музикалните школи, проведен през 1987 година в гр. Шумен.

8. Балетният състав от Обединената школа по изкуствата на читалището по време на репетиция.

Председателят
на Управителния съвет
на читалището
Иван П. Иванов.

За активната си народополезна дейност, в навечерието на 50-годишния му юбилей народно читалище "Захари Стоянов" с Указ № 2047 от 19.VI. 1987 год. на Държавния съвет на Народна република България е награждено с орден "Кирил и Методий" – първа степен. Многобройни са различните отличия, които то е завоювало в местни и национални мащаби, в богатата гама на своите дейности.

Днес, 50 години след началото, след 43 години на социалистическо съзидание читалище "Захари Стоянов" е действителен център за комунистическо възпитание на населението и младежта, пълноценен идеологически институт с богат културен живот, устремен към утрешния ден на социалистическата ни Родина!

Част от отличията,
с които е награждено
читалище
"Захари Стоянов"

УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ НА НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ
"ЗАХАРИ СТОЯНОВ" - РУСЕ ПРЕЗ
ЮБИЛЕЙНАТА 1987 ГОДИНА

=====

- ПОЧЕТЕН ПРЕДСЕДАТЕЛ - Христо Ангелов
- ПРЕДСЕДАТЕЛ - Иван Иванов - партиен секретар на ПДОСОН
- ЗАМЕСТИНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ - Иван Йорданов - ОК на БКП
- Николай Белчев - директор на средношколско обединение
- СЕКРЕТАР - Анета Василева - НЧ "Захари Стоянов"
- ЧЛЕНОВЕ:
- Величка Тодорова-профсъвет
- СП "БКС" - Русе
- Владимир Хаджиев-директор на районен младежки дом "Здравец"
- Диана Радева - директор на Дом на културата при ТХК "П. Караминчев"
- Красимир Кънчев - специалист управление "Култура" на ОНС
- Мария Матеева - актриса в Държавен куклен театър
- Мария Трифонова - учител в ОУ "Г.С.Раковски"
- Петър Статев - председател на ОС на БСФС
- ПОДГЛАСНИЦИ
- Мина Иванова - директор на ЦДГ "Зоя"
- Станьо Станев - директор на ОУ "Г.С.Раковски"
- Стоян Иванов - директор на ОУ "Тома Кърджиев"
- ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЮБИЛЕЙНИЯ ИНИЦИАТИВЕН КОМИТЕТ НА ЧИТАЛИЩЕТО - арх. Венелина Бочуковска - заместник-председател на Изпълнителния комитет на Общинския народен съвет - гр. Русе

ДАМЯН МУЧЕВ – 11-годишен
участник в литературен кръжок
при читалището

"НЕЖЕЛАН СЪН"

РАКЕТА ЛЕТИ ВЪВ ПРОСТОРА НЕБЕСЕН
И НЕЙНИЯТ ПОЛЕТ Е ВЕСЕЛА ПЕСЕН.
ЩАСТЛИВИ Я ГЛЕДАМЕ НИЕ ДЕЦАТА –
ИЗПРАЩАМЕ ПОЗДРАВИ ЧАК ДО ЛУНАТА.

ЯВЯВА СЕ КОРАБ СЪС ГРОХОТ И ТЪТЕН,
ОСТАВЯ НАВСЯКЪДЕ ЧЕРЕН ЗНАК ПЪТЕН.
ТРЯСЪК И ГРЪМ НЕБЕТО РАЗДИРАТ –
В СБЛЪСЪК ДВЕТЕ РАКЕТИ СЕ СПИРАТ.

ОТ СЪНЯ СИ КОШМАРЕН СЪБУЖДАМ СЕ В МИГ,
ВСЕЛЕНАТА ЦЯЛА ПРОЦЕПВАМ СЪС ВИК.
"НЕ БЪРЗАЙТЕ, ХОРА! НЕДЕЙТЕ ТАКА!
НЕ ИСКАМЕ НИЕ, ДЕЦАТА ВОЙНА!"

Стихотворението е отличено
с награда от международния
конкурс за детско творчество
на в. "Знаме на мира" по
случай 45 години от рожде-
нието на Людмила Живкова

Автор-съставител: КРАСИМИР КЪНЧЕВ

Художествено оформление: ДИМИТЪР АТАНАСОВ

Фотографи: ЕМИЛ ПЕТКОВ и МАРИН ВЕЛИКОВ

Юбилейният сборник е отпечатан със съдействието на
Държавно-обществената организация "Фонд Тринадесет
века България", Окръжно ръководство - град Русе

К 374/П 41

120000868080

50 ГОДИНИ

НАРОДНО
ЧИТАЛИЩЕ

„ЗАХАРИ
СТОЯНОВ“

РУСЕ